

van harte beterschap

alternatieve begroting SP 2005

Ewout Irrgang, beleidsmedewerker Tweede-Kamerfractie SP
Agnes Kant, Tweede-Kamerlid SP

van harte beterschap

alternatieve begroting SP **2005**

Ewout Irrgang

beleidsmedewerker Tweede-Kamerfractie SP

Agnes Kant

Tweede-Kamerlid SP

Inleiding

Begrotingen zijn politiek. Achter de cijfers schuilen politieke keuzes van het huidige kabinet die leiden tot reële effecten op het inkomen en de sociale zekerheid van burgers. Met deze alternatieve begroting laten we zien dat er een alternatief mogelijk is voor de keuzes van het kabinet.

Economische effecten

Het is mogelijk om met ongeveer dezelfde economische uitkomsten een sociaal beleid te voeren. In plaats van asociaal kan het sociaal, zonder dat dit tot negatieve economische effecten hoeft te leiden. Uit de doorrekening door het Centraal Plan Bureau blijkt dat de koopkracht van de meeste mensen door onze plannen fors verbetert. De koopkracht van de minima verbetert ten opzichte van het kabinet met ruim drie procent tot meer dan vijf procent. Daardoor gaan zij er volgend jaar fors op vooruit (tot ruim vier procent) in plaats van dat zij er één tot twee procent op achteruit gaan. Ook de koopkracht van de middeninkomens tot twee keer modaal verbetert. Voor werkenden tot anderhalf keer het minimumloon is deze verbetering het grootst. Zij gaan er volgend jaar niet op achteruit maar bijna zeven procent op vooruit. Ook de koopkracht van ouderen verbetert. Zij gaan er volgend jaar volgens het CPB ruim twee procent op vooruit. Het effect van al deze maatregelen is dat de inkomensverschillen in 2005 kleiner worden.

De economische groei komt volgens het CPB in 2005 een fractie (0,1%) lager uit. Voor de werkgelegenheid is dit echter geen probleem omdat die volgens het CPB toeneemt (0,2%). In de publieke sector neemt het aantal banen met 12.000 toe terwijl de werkgelegenheid in het marktsector gelijk blijft. Hierdoor daalt de werkloosheid. Ook de binnenlandse consumptie en de inflatie verbeteren volgens het CPB. Het begrotingstekort komt als gevolg van deze alternatieve begroting, net als bij het kabinet, uit op 2,6 procent van het BBP.

Met onze alternatieve begroting blijven we binnen de grenzen van het stabiliteitspact, dat zegt dat het begrotingstekort niet hoger mag zijn dan drie procent van het Bruto Binnenlands Product (BBP). We vinden dat het pact, na de blamage van het niet aan de regels houden van Frankrijk en Duitsland, politiek gezien dood is. Desalniettemin toont onze begroting dat zelfs binnen de normen van het pact het mogelijk is om met slimme bezuinigingen en minimale lastenverhogingen voor de hoogste inkomens een fundamenteel ander beleid te voeren.

Nederland kan socialer

Hoe kan het socialer? In de eerste plaats door een aantal maatregelen die het kabinet voor Nederland in petto heeft te schrappen. De koppeling wordt door ons in 2005 hersteld waardoor de uitkeringen en ambtenarensalarissen volgend jaar omhoog gaan met de gemiddelde loonstijging in de marktsector, in plaats van dat zij bevroren worden. Ook de bezuiniging op de gesubsidieerde arbeid in 2005 hebben we geschrapt. De geplande korting van de WW als werknemers een ontslagvergoeding krijgen via de rechter gaat niet door in ons voorstel. Ook de nieuwe bezuinigingen in de gezondheidszorg en het onderwijs hoeven niet door te gaan. De invoering van een no-claim in de gezondheidszorg wordt door ons geschrapt en de eigen bijdrage in de thuiszorg afgeschaft. Ook de PC-privé regeling en het grijs kenteken blijven bestaan in onze begroting.

In de tweede plaats wordt door ons op een groot aantal terreinen meer geld uitgetrokken. Voor het onderwijs komt in totaal ruim 450 miljoen euro extra beschikbaar, waarbinnen de verbetering van het VMBO prioriteit krijgt. Ook voor de gezondheidszorg wordt bijna 650 miljoen extra uitgetrokken. Prioriteiten zijn hierbij kwaliteitsverbetering (meer personeel, aanpak wachtlijsten) en herstel van het ziekenfondspakket. Maar ook voor de huursubsidie, preventie van criminaliteit, de sociale advocatuur, duurzame landbouw en het openbaar vervoer is meer geld beschikbaar in onze voorstellen.

Socialer is haalbaar en betaalbaar

Investeringskosten kosten geld. In totaal geven we in onze voorstellen volgend jaar 2,7 miljard euro extra uit. Daarnaast loopt de overheid door onze voorstellen ook inkomsten mis.

Door slimme bezuinigingen...

We stellen daarom voor om 2,7 miljard euro minder uit te geven. Dat kan door een aantal slimme bezuinigingen. Er wordt geld bespaard in de gezondheidszorg door de bureaucratie te beperken. Hiertoe wordt er bezuinigd op de kosten van geneesmiddelen door de prijzenwet aan te scherpen en uit te breiden naar de generieke geneesmiddelen. Ook met de afschaffing van de eigen bijdrage in de thuiszorg wordt per saldo bureaucratie bespaard als deze inkomsten via een premieverhoging van de AWBZ met 0,05% worden opgebracht. De afbouw en aanleg van een aantal infrastructurele projecten kan in 2005 worden uitgesteld waardoor in 2005 in totaal 350 miljoen euro kan worden bezuinigd. Dit geldt onder andere voor de Betuwelijn waarvoor bovendien geldt dat de in gebruik name verliesgevend zal zijn waardoor na 2005 nog een aanvullend bedrag bespaard wordt. Op verbredingen van snelwegen kan worden bezui-

nigd door uitstel of afstel. Hierbij denken we aan de A12 Utrecht-Duitsland, de A2/A27 Everdingen-Lunetten en de A28 Utrecht-Amersfoort. Verkenningen naar projecten als Zuiderzeeweeftrain, Tweede Maasvlakte, A4 Midden Delfland, Zeesluis IJmuiden, verbinding A6 en A9 en de Tweede Coentunnel kunnen gestopt worden waarmee veel geld bespaard kan worden.

Op defensie kan extra worden bespaard. Het kabinet kiest vooral voor reductie in personeel terwijl volgens ons juist ook naar bezuinigingen op offensief militair materieel zou moeten worden gekeken. De aanschaf van militair materieel in 2005 waaronder onder andere MRAT, een tweede amfibisch schip, NH-90 helikopters, en fregatten kan worden beperkt. Er kan een begin worden gemaakt met de opheffing van de luchtmobiele brigade en de beëindiging van de deelname aan het Nederlands-Duits Legerkorps. In totaal kan hiermee in 2005 600 miljoen euro worden bespaard. Tot slot besparen we uitgaven in 2005 door onder andere bedrijven te verplichten om ook gedeeltelijk arbeidsongeschikten aan het werk te helpen, de kosten van reïntegratietrajecten voor werklozen te beperken, en de huurstijging te bevriezen waardoor de kosten van de huursubsidie minder hard stijgen.

Door de lasten te verschuiven van arm naar rijk...

We stellen voor om daarnaast de lasten te verschuiven van arm naar rijk. Per saldo stijgen de inkomsten van de overheid met 400 miljoen euro. Allereerst wordt de heffing van de AWBZ-premie verbreed naar alle schijven van de inkomstenbelasting. Daardoor is voor de toekomst veilig gesteld dat alle inkomens gelijk bijdragen aan een stijging van de kosten van de AWBZ. Om al te sterke inkomenseffecten van deze herziening te beperken wordt de heffing zo verbreed dat het gecombineerde percentage in de eerste drie schijven gelijk blijft. Alleen de vierde schijf wordt per saldo met drie procent verhoogd tot 55% procent. De nominale premie wordt sterk verlaagd wat in het voordeel is van mensen met een lager inkomen. Ook de uitbreiding van het ziekenfondspakket leidt tot een lastenverlichting voor lagere inkomens omdat ze geen kosten voor aanvullende verzekeringen meer hoeven te maken. Daarnaast wordt in de fiscale sfeer de aftrek van de hypotheekrenteafrek hervormd zodat aflossen voor nieuwe hypotheek wordt gestimuleerd. Het eigen woning forfait wordt vereenvoudigd en progressiever gemaakt. Daarnaast gaat de geplande afschaffing van het eigenwoning forfait voor mensen zonder hypotheekschuld niet door omdat aflossing al door de aanpassing van de hypotheekrenteafrek veel effectiever gestimuleerd wordt. Bovendien gaat het hier al om huishoudens met relatief (zeer) lage woonlasten. De aftrekbaarheid van premies voor pensioen en prepensioen wordt volgend jaar beperkt tot een inkomen van twee keer modaal. Premies voor een pensioengevend inkomen dat hoger ligt dan twee keer modaal zijn daarbij voor dat deel niet meer aftrekbaar. Dat geldt ook voor premies voor prepensioen en VUT. We vin-

den dat de overheid een fatsoenlijk (pre)pensioen moet stimuleren via aftrekbaarheid van de premies maar ook niet meer dan dat. Tot slot wordt het behoud van het grijs kenteken gefinancierd door de winstbelasting voor bedrijven niet te verlagen naar 31,5 procent. Hierdoor hoeven kleine ondernemers niet te bloeden voor een lagere winstbelasting voor grote ondernemers.

Samenvatting alternatieve begroting

De SP wil in 2005 in totaal 2,7 miljard extra uitgeven ten opzichte van de Miljoenennota 2005. Een groot deel van dit bedrag gaat naar het herstel van de koppeling en het terugdraaien van de extra bezuinigingen op de sociale zekerheid waartoe het kabinet heeft besloten (800 miljoen). Ook wordt extra geld uitgetrokken voor verbetering van het onderwijs (450 miljoen) en de kwaliteit van de gezondheidszorg (650 miljoen). De extra uitgaven worden gefinancierd met 2,7 miljard aan besparingen. De belangrijkste besparingen worden gerealiseerd op defensie (600 miljoen), infrastructurele projecten (350 miljoen) en het beperken van de dure reïntegratietrajecten waar vooral commerciële bedrijven in plaats van de werklozen beter van worden. De lasten voor de lagere en midden inkomens worden verlaagd waardoor hun koopkracht verbeterd en voor de hoogste inkomens verhoogd. Per saldo is er sprake van een lastenverhoging voor gezinnen en bedrijven van 400 miljoen (minder dan 0,1% BBP). Doordat volgens de CPB-definitie een aantal maatregelen (waaronder de pensioenpremies) geen collectieve last zijn is volgens het CPB sprake van een netto lastenverlichting van 750 miljoen ondanks dat de lasten volgens de EMU-definitie met 400 miljoen stijgen. Hieronder worden de EMU-relevante lasten vermeld.

Doordat de extra uitgaven volledig gedekt worden met besparingen komt het begrotingstekort niet hoger uit dan bij het kabinet.

	Mld €	% BBP
EMU saldo Miljoenennota 2005		2,6%
Effect voorstellen SP:		
Investeringen	2,7	
Ombuigingen	-2,7	
Lasten	0,4	
Ex-ante effect	0,4	
Inverdieneffecten	-0,5	
Ex-post effect	-0,1	
EMU saldo SP		2,6%

1 400 miljoen hiervan wordt veroorzaakt doordat het verval-
len van de verlaging van de
winstbelasting voor dit bedrag
pas na 2005 leidt tot hogere
belastinginkomsten.

Puntsgewijze toelichting van de maatregelen

Besparingen

	Mld €
Bureaucratie zorg	0,5
Defensie	0,6
Infrastructuur	0,4
Besparing REA-gelden en arboconvenanten	0,5
Prestatieverplichting bedrijven WAO'ers	0,1
Bevriezing huren en Woningbouwcorporaties	0,1
Overig	0,5
Totaal	2,7

Kosten geneesmiddelen en vermindering bureaucratie in de gezondheidszorg

- De bestaande prijzenwet voor medicijnen waarop een patent rust wordt aangescherpt waardoor op de medicijnkosten kan worden bespaard. Voor merkloze ('generieke') medicijnen wordt een prijzenwet ingevoerd waardoor ook op deze medicijnkosten bezuinigd kan worden. Hiermee kan 80 miljoen bespaard worden.
- De eigen bijdrage in de thuiszorg is administratief ingewikkeld en daardoor duur. Bovendien wordt de toegankelijkheid van de thuiszorg erdoor beperkt. Daarom wordt de eigen bijdragen in de thuiszorg volledig afgeschaft. Per saldo hoeven de kosten van de zorg hierdoor niet te stijgen omdat verminderde toegankelijkheid nu leidt tot hogere kosten voor duurdere zorg elders. De misgelopen inkomsten van 160 miljoen euro wordt verdisconteerd in het AWBZ-tarief. Per saldo resteert een besparing van veertig miljoen euro.
- De invoering van de verzilveringregeling in 2004 betekent dat ouderen in ieder geval op papier ook belastingaftrek kunnen krijgen als het inkomen te laag is om teruggave via de fiscus te krijgen. Doordat het ziekenfondspakket in deze alternatieve begroting wordt uitgebreid kan op de kosten van deze regeling veertig miljoen bespaard worden.
- De invoering van Diagnose Behandel Combinaties (DBC's) zal specialisten en assistentes veel tijd gaan vergen die niet aan zorg besteed kan worden. Daarnaast is in de VS gebleken dat DBC's juist tot hogere kosten leiden doordat voor de duurdere DBC's gekozen wordt ('upcoding'). Door DBC's niet in te voeren kan hierdoor 340 miljoen euro aan extra kosten bespaard worden.

Defensie

- Defensie moet 600 miljoen extra bezuinigen door extra reducties in personeel en vooral materieel. Het kabinet kiest vooral voor reducties in personeel terwijl er door ons ook naar de mogelijkheden voor bezuinigen op offensief militair materieel wordt gekeken. De aanschaf van militair materieel in 2005 waaronder onder andere MRAT, een tweede amfibisch schip, NH-90 helikopters, en fregatten kan worden beperkt. Nederland kan alsnog uit de SDD-fase van het JSF-project stappen. Er kan een begin worden gemaakt met de opheffing van de luchtmobiele brigade en de beëindiging van de deelname aan het Nederlands-Duits Legerkorps. In totaal kan hiermee in 2005 600 miljoen euro extra worden bespaard.

Infrastructuur

- Op infrastructurele projecten wordt volgend jaar 350 miljoen euro bezuinigd door het beperken en temporiseren van wegenbouwprojecten en het uitstellen van de afbouw van de Betuwelijn. Omdat de Betuwelijn zelf in de exploitatie verliesgevend is wordt ook na 2005 daarop bespaard. Op verbredingen van snelwegen kan ook bezuinigd door uitstel of afstel. Hierbij is te denken aan de A12 Utrecht-Duitsland, de A2/A27 Everdingen-Lunetten en de A28 Utrecht-Amersfoort. Verkenningen naar projecten als Zuiderzeezweeftrein, Tweede Maasvlakte, A4 Midden Delfland, Zeesluis IJmuiden, verbinding A6 en A9 en de Tweede Coentunnel kunnen gestopt worden waarmee veel geld bespaard kan worden.

Prestatieverplichting gedeeltelijk arbeidsongeschikten

- Op het aantal WAO-uitkeringen voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten wordt bespaard door een prestatieverplichting voor bedrijven in te voeren. Middelgrote bedrijven (>50 fte) moeten minimaal 5,5% gedeeltelijke arbeidsongeschikten in diensten nemen en grote bedrijven (>100 fte) meer dan 7,5 procent. Bedrijven die niet maatschappelijk verantwoord ondernemen krijgen een boete van 3500 euro per persoon per jaar. In totaal wordt hiermee 100 miljoen bespaard.

Besparing REA-gelden en arboconvenanten

- De subsidies voor reïntegratietrajecten worden met 500 miljoen verminderd. Zonder te beoordelen wat de perspectieven zijn worden momenteel aan werklozen en mensen in de bijstand allerlei dure reïntegratietrajecten aangeboden. Vanwege de werkloosheid

is er voor de meeste geen enkel perspectief op werk. Alleen reïntegratiebedrijven worden er beter van.

- De subsidies die in arboconvenanten worden verstrekt aan werkgevers worden beëindigd. Arboconvenanten leiden nauwelijks tot verbetering van arbeidsomstandigheden op de werkplek. Wetgeving en betere naleving zijn effectiever en goedkoper. Hiermee wordt 20 miljoen bespaard.

Bevriezing huren en bijdrage woningbouwverenigingen

- De huursubsidie is onder andere afhankelijk van de hoogte van de huur. Door bevriezing van de huren in 2005 komen de kosten van de huursubsidie lager uit dan in de Miljoenennota is voorzien. Hiermee wordt 40 miljoen bespaard.
- Woningbouwcorporaties hebben veel eigen vermogen en doen daar relatief weinig mee. Via een hogere bijdrage aan het fonds stadsvernieuwing wordt dit afgeroomd (100 miljoen).

Overig

- Nederland verstrekt exportsubsidies in de vorm van kredietgaranties. Deze subsidie komen voornamelijk ten goede aan bedrijven die exporteren naar ontwikkelingslanden. Exportsubsidies maken de wereldhandel oneerlijker. Het budget wordt met 50% beperkt (50 miljoen euro).
- Asielzoekers mogen nu slechts drie maanden per jaar werken. Dit wordt uitgebreid tot het hele jaar. Daardoor wordt meer bijgedragen aan de kosten van de opvang door asielzoekers zelf waarmee 30 miljoen bespaard wordt.
- De boetes van toezichthouders (NMA, DTE, AFM, en OPTA) worden verhoogd tot maximaal 10% vd omzet; daarnaast wordt er meer nadruk gelegd op vervolging door boeteoplegging.
- Door het nieuwe Europese landbouwbeleid is een groot deel van de subsidies niet meer gekoppeld aan productie maar aan inkomen. Lidstaten hebben de mogelijkheid om tien procent van deze gelden af te romen en deze in te zetten als steun aan landbouw die bijzondere prestaties levert op het gebied van milieu, natuur en dierenwelzijn. Hiermee is 80 miljoen euro gemoeid.
- De kleutertoets voor erg jonge kinderen in het onderwijs wordt geschrapt waarmee 10 miljoen euro bespaard wordt.

Extra uitgaven en investeringen

	Mld €
Sociale Zekerheid	0,8
Onderwijs	0,4
Gezondheidszorg	0,7
Openbaar vervoer	0,3
Overig	0,4
Totaal	2,7

Sociale zekerheid

- De koppeling van de salarissen van ambtenaren en trendvolgers aan de loonstijging in de marktsector wordt hersteld. Hierdoor wordt voorkomen dat de publieke sector een verdere achterstand in de hoogte van de lonen opbouwt. Dit kost 180 miljoen extra in 2005.
- De koppeling van de uitkeringen aan de gemiddelde loonstijging wordt hersteld. Hierdoor nemen de inkomensverschillen niet verder toe. De uitkeringen gaan hierdoor omhoog in plaats van dat zij bevroren worden. Dit kost 220 miljoen extra.
- Veel gemeenten zijn in financiële problemen gekomen door een te laag budget van het Rijk bij de invoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Tegelijkertijd kunnen gemeenten ook door de strenge regels voor de langdurigheidtoeslag bijna geen sociaal beleid meer voeren. Als een bijstandontvanger bijvoorbeeld één keer in drie jaar één dag te laat zijn sollicitatiebriefje inlevert heeft hij wettelijk al geen recht meer op een langdurigheidtoeslag. Om die reden worden de regels hiervoor versoepeld. Gemeenten krijgen daarnaast een 150 miljoen euro hoger budget voor de WWB. Door de decentralisatie van de bijstand zijn gemeenten vrij om zelf te beslissen hoe zij dit willen uitgeven. Verwacht wordt dat een groot deel van dit budget zal worden besteed aan een socialere bijstand.
- De geplande korting van ontslagvergoedingen op de WW wordt teruggedraaid omdat dit de sociale zekerheid van werknemers beperkt en een goede werking van de arbeidsmarkt belemmerd. De verhoging van de minimale leeftijd voor de IOAW (bijstand zonder vermogenstoets) van 50 naar 55 jaar wordt evens teruggedraaid. Deze regeling fungeert als vangnetregeling voor werkloze oudere werknemers die als ze geen recht op WW meer hebben maar vanwege een eigen huis niet in aanmerking voor de bijstand komen. In totaal is hiermee 120 miljoen gemoeid.
- De geplande bezuiniging op de gesubsidieerde arbeid in 2005 wordt ongedaan gemaakt. De kosten hiervan bedragen 130 miljoen euro.
- De arbeidsinspectie wordt flink uitgebreid waarvoor het budget met 20 miljoen wordt verhoogd.

Onderwijs

- In het basisonderwijs wordt 140 miljoen extra geïnvesteerd ten behoeve van extra personeel voor onderwijsachterstanden, materiele voorzieningen, het wegwerken van wachtlijsten bij Weer Samen Naar School en het verlagen van de ouderbijdrage.
- Voor de verbetering van het VMBO wordt 100 miljoen extra ingezet voor onderwijs dat beter aangepast is aan de talenten van de leerlingen. Daarmee wordt tevens schooluitval bestreden.
- In het beroepsonderwijs wordt de bezuiniging op de inburgering teruggedraaid, moeten er meer duale trajecten komen zodat werken en leren gelijk op gaat en worden de VOA-middelen (voor gehandicapte leerlingen) verhoogd. In totaal is hiermee 45 miljoen gemoeid .
- Alle leerlingen die thuishoren in het speciaal onderwijs, moeten daar ook terecht komen. Om de wachtlijsten weg te werken en de ambulante begeleiding te verbeteren wordt 15 miljoen extra ingezet.
- De geplande bezuinigingen op het hoger onderwijs in 2005 worden teruggedraaid. Het behouden van breed toegankelijk onderwijs, heeft investeringen in het onderwijs nodig. De verhoging van het collegegeld zal geen doorgang vinden. Hiermee wordt voorkomen dat het hoger onderwijs opnieuw minder toegankelijk wordt gemaakt. Ook komt er meer geld beschikbaar voor promovendi en het beperken van de afhankelijkheid van universiteiten van opdrachten uit het bedrijfsleven. In totaal wordt voor het hoger onderwijs 110 miljoen extra beschikbaar gesteld.

Cultuur

- De bezuinigingen op cultuur gaan niet door. Dit betekent onder ander dat de bezuinigingen op orkesten worden teruggedraaid. Daarnaast bestaat er een achterstand in het onderhoud van grote monumenten en wettelijk beschermde archeologische locaties. Hiervoor komt extra geld beschikbaar. Ook is een extra investering in de popmuzieksector nodig. Het popmuziekplan moet behouden blijven en daarnaast zijn er investeringen nodig om de pluriformiteit van de Nederlandse muziek te waarborgen en mogelijkheden uit te bouwen voor de transeuropese promotie van bands. In totaal wordt hiervoor 40 miljoen extra uitgetrokken. Ook het schrappen van de nieuwe bezuinigingen op de gesubsidieerde arbeid leidt er toe dat de cultuursector ten opzichte van de Miljoenennota ontlast wordt.

Gezondheidszorg

- Er wordt meer uitgetrokken voor maatschappelijk opvang, jeugdzorg, preventie en versterking van de eerstelijnszorg. Daarnaast

komt er een impuls om de werkdruk te verlagen, door extra middelen voor meer handen aan het bed. Dit is onder andere nodig om iets te doen aan de schrijnende toestanden in de verpleeghuizen. Ook wordt er extra geld uitgetrokken voor de verbetering van de kwaliteit van de zorg en wordt het pakket niet opnieuw verkleind. In totaal is hiervoor 265 miljoen gereserveerd.

- De geplande bezuinigen op subsidies voor diverse maatschappelijke organisaties gaan niet door. Dit leidt tot 40 miljoen aan extra uitgaven.
- Als gevolg van het herstel van het ziekenfondspakket wordt meer van de zorg gebruik gemaakt omdat de toegankelijkheid toeneemt. Hiermee is 150 miljoen euro gemoeid. Op de langere termijn worden waarschijnlijk juist kosten bespaard doordat noodzakelijke zorg niet langer uitgesteld wordt en dus niet leidt tot duurdere zorg later.
- De invoering van een no-claim regeling gaat niet door. Als gevolg hiervan wordt relatief meer van de zorg gebruik gemaakt omdat de toegankelijkheid beter gewaarborgd blijft. Dit leidt in 2005 tot 190 miljoen euro extra uitgaven. Op de langere termijn worden waarschijnlijk kosten bespaard doordat noodzakelijke zorg niet uitgesteld wordt en dus niet leidt tot duurdere zorg later.

Openbaar vervoer

- Er wordt meer geld uitgetrokken voor het onderhoud van het spoor ter bestrijding van vertragingen. De heffing die de NS moet betalen voor het gebruik van het spoor gaat niet omhoog waardoor de treinkaartjes niet duurder of zelfs goedkoper kunnen worden. In totaal is hiermee 150 miljoen euro gemoeid.
- Er wordt in 2005 50 miljoen extra uitgetrokken ter bestrijding van de achterstanden in het onderhoud van de vaarwegen.
- Het stad- en streekvervoer krijgt 100 miljoen extra om de dienstverlening weer uit te breiden (frequentie en aantal lijnen) na de jarenlange bezuinigen.

Overig

- De korting op het budget voor de huursubsidie wordt teruggedraaid waardoor de huursubsidie naar schatting 10 euro per maand hoger uitkomt. Hiermee is 110 miljoen euro gemoeid.
- De bezuiniging op ontwikkelingssamenwerking door o.a. klimaatprojecten in de Derde Wereld als ontwikkelingshulp te kwalificeren wordt ongedaan gemaakt. Hiermee is veertig miljoen euro gemoeid.
- De kinderbijslag wordt inkomensafhankelijk en wordt voor de minima met 275 euro verhoogd. Dit wordt budgetneutraal vorm gegeven doordat de hoge inkomens minder of geen kinderbijslag meer krijgen.

- De geplande bezuiniging op de reclassering in 2005 gaat niet door. Hiermee is veertig miljoen gemoeid.
- Er wordt veertig miljoen euro extra uitgetrokken voor de behandeling van gestoorde jeugdige delinquenten. Waar mogelijk worden deze kinderen in aparte inrichtingen behandeld in plaats van een jeugdgevangenis.
- Het uurtarief voor sociale advocatuur wordt verhoogd met € 3,50 om het verschil met de private sector te verkleinen. Dit kost tien miljoen euro extra.
- Er wordt 80 miljoen extra uitgetrokken voor de stimulering van de biologische landbouw. Hiervoor worden een aantal premies ingevoerd voor maatschappelijke functies van de biologische landbouw zoals het in standhouden van landbouwgronden met een hoge biodiversiteit en een meer diervriendelijke landbouwsector.
- De tegemoetkoming voor de kinderopvang wordt verruimd waarvoor 100 miljoen uitgetrokken wordt.

Lastenmaatregelen

Lastenverlagend

- De nominale premie voor het ziekenfonds wordt in 2005 verlaagd van 170 tot 114 euro per volwassene. Dit is in het voordeel van de lagere inkomens en kost 1,3 miljard.
- Door het terugdraaien van de pakketverkleining van het ziekenfonds in 2004 wordt de solidariteit verhoogd. Bovendien hoeven huishoudens zich minder particulier bij te verzekeren. Per saldo is dit een lastenverlichting van 700 miljoen euro.
- Door het niet invoeren van DBC's hoeven volgens het CPB verzekeraars minder grote reserves aan te houden. Dit leidt tot een 0,3 miljard lagere WTZ omslagbijdrage.² Dit is in het voordeel van de midden- en hogere inkomens.
- De afschaffing van de eigen bijdragen in de thuiszorg betekent behalve een verbetering van de toegankelijkheid voor huishoudens ook een lastenverlichting van bijna 200 miljoen euro.
- Er wordt geen no-claim regeling in de gezondheidszorg ingevoerd. Omdat de no-claim regeling per saldo geen geld oplevert heeft dit geen budgettaire consequenties.
- Om de armoedeval te bestrijden wordt voor werkenden met een laag inkomen een speciale terugtaks ingevoerd (inkomensafhankelijke arbeidskorting of EITC). Dit leidt ertoe dat voor mensen met een inkomen tot 130% van het minimumloon een korting van 600 euro wordt ingevoerd. Voor hogere inkomens wordt de terugtaks afgebouwd naar nul. Met deze lastenverlichting itgetrokken wordtgtaks ingevoerd (inkomensafhankelijke arbeidskorting of EITC).i.en lastenverlichting bvulier bij te verzekerenu is 1,0 miljard gemoeid.
- De kinderkorting wordt afgeschaft. Met de vrijgekomen middelen wordt budgettair neutraal de inkomensafhankelijke kinderkorting met 86 euro verhoogd.

- De PC privé regeling wordt heringevoerd. Dit kost 250 miljoen euro.
- Het gebruik van biobrandstoffen (koolzaad etc) wordt gestimuleerd door een accijnsvrijstelling in te voeren. Dit kost in 2005 100 miljoen euro.
- Om kleine ondernemers te ontzien wordt het grijs kenteken niet afgeschaft. Dit kost 0,7 miljard in 2005 oplopend tot 1,2 miljard in de jaren daarna.

Lastenverhogend

- De AWBZ-premie wordt verbreed naar alle vier de schijven. Daarbij wordt het gecombineerde percentage van premie en belastingdeel gelijk gehouden, met uitzondering van het toptarief. Het toptarief, komt inclusief de verbreding, uit op 55 procent. Hiermee is bijna 400 miljoen gemoeid.
- Ter financiering van de afschaffing van de eigen bijdragen in de thuiszorg wordt de AWBZ premie met 0,05% premie verhoogd. Dit levert 0,2 miljard op.
- De winstbelasting voor bedrijven wordt niet verlaagd. Dit levert in 2005 0,85 miljard op oplopend tot 1,2 miljard in de jaren daarna.
- De pensioenaf trek wordt gemaximeerd op twee keer modaal. Dit betekent dat (pre)pensioenpremies over een hoger pensioengevend salaris voor dat deel niet meer aftrekbaar zijn. De overheid moet een fatsoenlijk pensioen stimuleren maar boven een bepaald inkomen is deze stimulering niet meer nodig. Deze maatregel levert in 2005 1,2 miljard euro op.
- De combinatiekorting voor tweeverdieners met kinderen wordt in 2005 niet verhoogd. Daarmee wordt 100 miljoen bespaard.
- De hypotheekrenteaf trek wordt hervormd. Voor nieuwe hypotheeken wordt de aftrek jaarlijks met 3% van de oorspronkelijke hypotheeksom beperkt zodat na 30 jaar de aftrek met 90 procent (30*3) beperkt is. Na dertig jaar verdwijnt de aftrek voor de volle 100 procent zoals in 2001 in de wet is vastgelegd. Deze maatregel heeft op de korte termijn weinig effect maar leidt tot op de langere termijn tot een aanzienlijke beperking van de aftrek doordat het aflossen van hypotheeken gestimuleerd wordt. Tegelijkertijd wordt het eigen woningforfait verhoogd naar 1,2 procent (hetzelfde percentage als in box III). Doordat de voor de eerste 90.000 euro voor alleenstaanden (110.000 voor samenwonenden) een vrijstelling voor het forfait gaat gelden is deze maatregel gunstig voor de lagere inkomens met relatief goedkopere huizen. Dit levert in 2005 0,2 miljard op.
- De geplande verlaging van het eigen woningforfait voor mensen zonder of met weinig hypotheekschuld gaat niet door. Deze verlaging is bedoeld voor mensen die (bijna) geen hypotheekrenteaf trek meer hebben. Het gaat hier echter om belastingplichtigen met relatief lage of zelfs helemaal geen woonlasten terwijl de huursubsidie voor mensen met relatief hoge woonlasten in 2004 verlaagd is. De voorgestelde herziening van de hypotheekrente-

2 Deze lagere WTZ bijdrage behoort niet tot de lasten volgens de EMU-definitie.

afrek leidt er bovendien veel meer toe dat aflossing van hypothe-ken veel beter wordt gestimuleerd. Doordat de verlaging niet doorgaat kan 250 miljoen bespaard worden.

- De 30% regeling is bedoeld voor buitenlandse werknemers die volgens bedrijven moeilijk te vinden zijn. Zij kunnen dertig procent van hun bruto inkomsten als een kostenvergoeding aanmerken waardoor over dit gedeelte van hun inkomen geen belasting hoeft te worden betaald. Door dit deel te maximeren op $\approx$ 21.000 euro (dit wordt bereikt bij een inkomen van 70 duizend euro) wordt ruim 100 miljoen bespaard.
- Door internationale verdragen is het niet mogelijk accijns op vliegzeizen in te voeren. Een Landing and Take Off (LTO) heffing komt hieraan tegemoet en levert een bescheiden bijdrage aan het gelijktrekken van concurrentie tussen vliegtuig, trein, en auto. De heffing levert jaarlijks 400 miljoen op.
- De bijtelling voor de lease-auto wordt verhoogd van 22 naar 25 procent. Hiermee is 150 miljoen euro gemoeid.
- Hele grote verbruikers van elektriciteit (bv Hoogovens) zijn momenteel vrijgesteld van ecotaks. Voor glastuinbouw geldt een sterk verlaagd tarief dat onder druk van de Europese Unie de komende paar jaar moet worden afgeschaft. De invoering van een ecotaks voor grootverbruikers en afschaffing van het verlaagd tarief voor de glastuinbouw in 2005 levert 400 miljoen op.
- Een aantal overige maatregelen levert gezamenlijk nog eens 100 miljoen op. Het gaat om het beperken van de aftrekbaarheid van topsalarissen voor bedrijven, het invoeren van een 'wegenbelasting' voor recreatievaartuigen, en de doorwerking van de uitbreiding van het ziekenfondspakket in de buitengewone lasten.